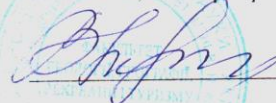

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
геології, географії, рекреації і туризму

 Віліна ПЕРЕСАДЬКО

“ 28 ” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
галузь знань	<u>01 Освіта / Педагогіка</u>
спеціальність	<u>014.07 Середня освіта (Географія)</u>
освітня програма	<u>Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота,</u> <u>Географія, природознавство та спортивно-туристська робота</u>
вид дисципліни	<u>нормативна</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму
28 серпня 2023 року, протокол № 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. геогр. наук, доцент Ольга СУПТЕЛО

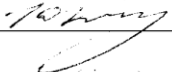
Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Протокол від 28 серпня 2023 року № 9

Завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

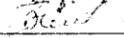

(підпис) Людмила НСМЕЦЬ

Програму погоджено з гарантими освітньо-професійних програм:

Гарант освітньо-професійної програми «Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота»

(підпис) Юрій КАНДИБА

Гарант освітньо-професійної програми «Географія, природознавство та спортивно-туристська робота»

(підпис) Катерина БОРИСЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
28 серпня 2023 року, протокол № 7

Заступник
Голова науково-методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис) Олександр ЖЕМЕРОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Методика виховної роботи**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалавра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності **014.07 Середня освіта (Географія)**

освітніх програм: **Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота,
Географія, природознавство та спортивно-туристська робота**

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. *Метою викладання* навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних основ та практичних навичок організації та управління виховним процесом; усвідомлення та практичне використання принципів, технологій, інноваційних методів та прийомів у здійсненні педагогічного керівництва вихованням учнів сучасної школи; обґрунтування шляхів і умов ефективного впливу на особистісний розвиток учнів, необхідний для організації ефективного виховного процесу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- поглиблення, розширення, закріплення знань, умінь і навичок студентів з теорії і методики виховання на основі комплексного підходу до організації та проведення виховного процесу в сучасній школі;
- формування у студентів стійкого інтересу до творчої педагогічної діяльності, використання та впровадження передового педагогічного досвіду;
- опанування методикою та технологією організації виховного процесу;
- засвоєння способів, прийомів, технологій інноваційної виховної діяльності.

1.3. *Кількість кредитів* – 4

1.4. *Загальна кількість годин* – 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова
Денна форма навчання
Рік підготовки
4-й
Семестр
7-й
Лекції
24 год.
Практичні, семінарські заняття
24 год.
Самостійна робота
72 год.
Індивідуальні завдання
0 год.

1.6. *Заплановані результати навчання.*

Згідно з вимогами освітньої програми «**Географія, економіка та краєзнавчо-туристична робота**» студенти повинні досягти таких *результатів навчання*:

- ПР02. Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.
- ПР03. Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).
- ПР09. Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.
- ПР10. Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.
- ПР11. Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.
- ПР12. Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

Сформовані компетентності:

ЗК03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04. Здатність працювати в команді

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК01. Усвідомлення предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК02. Здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального предмету / процесу, здійснювати структурування навчального матеріалу. СК03. Здатність проектувати та організувати освітній процес, підбирати та реалізовувати форми, методи і засоби навчання, що спрямовані на розвиток здібностей учнів та враховують психологопедагогічні характеристики класу.

СК06. Здатність виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів та формування їхньої культури.

СК07. Здатність розробляти та використовувати в освітньому процесі сучасні інформаційно-комунікативні технології.

ПК03. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.

ПК10. Здатність застосовувати набуті географічні і психологопедагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту.

Згідно з вимогами освітньої програми «**Географія, природознавство та спортивно-туристська робота**» студенти повинні досягти таких *результатів навчання*:

- ПР02. Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків.
- ПР03. Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої

освіти).

- ПР09. Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.
- ПР10. Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, уміє виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.
- ПР11. Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.
- ПР12. Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

Сформовані компетентності:

ЗК03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04. Здатність працювати в команді

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК01. Усвідомлення предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК02. Здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального предмету / процесу, здійснювати структурування навчального матеріалу. СК03. Здатність проектувати та організувати освітній процес, підбирати та реалізовувати форми, методи і засоби навчання, що спрямовані на розвиток здібностей учнів та враховують психологопедагогічні характеристики класу.

СК06. Здатність виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів та формування їхньої культури.

СК07. Здатність розробляти та використовувати в освітньому процесі сучасні інформаційно-комунікативні технології.

ПК03. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.

ПК10. Здатність застосовувати набуті географічні і психологопедагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії відповідно до вимог державного стандарту.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика мети та сучасних проблем виховання

Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Закономірності процесу виховання. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Принципи виховання.

Тема 2. Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі

Вимоги до особистості педагога як вихователя. Спілкування – провідний чинник виховання особистості. Способи вдосконалення педагогічного спілкування.

Тема 3. Характеристика основних напрямів змісту виховання

Розумове виховання. Моральне виховання. Екологічне виховання. Фізичне

виховання. Громадянське виховання. Самовиховання як педагогічна категорія. Суть, умови, етапи, прийоми самовиховання. Суть, принципи, функції, етапи перевиховання.

Тема 4. Методи і прийоми виховання

Поняття про методи виховання. Класифікації методів виховання. Структура методів виховання. Вимоги до використання методів виховання в навчально-виховному процесі початкової школи. Вибір методів виховання. Засоби виховання.

Тема 5. Форми організації виховного процесу

Підходи до класифікації форм організації виховного процесу. Вимоги до організації позаурочних виховних форм. Технологія підготовки і проведення виховного заходу. Діагностика і вимірювання вихованості. Критерії вихованості. Ступені вихованості. Методи діагностики вихованості.

Тема 6. Методика педагогічного впливу

Методи, прийоми та засоби виховного впливу. Самовиховання як засіб формування особистості учня. Методика виховної роботи з педагогічно занедбаними дітьми. Булінг, мобінг. Методика попередження та розв'язання конфліктних ситуацій у навчально-виховному процесі. Конфлікти у шкільному колективі: причини виникнення та способи вирішення.

Тема 7. Роль класного керівника у системі виховання у сучасній українській школі

Місце класного керівника в системі виховних впливів на особистість дитини. Основні напрями діяльності класного керівника. Функціональні обов'язки класного керівника. Кваліфікаційна характеристика класного керівника. Модель та складові виховної роботи класного керівника.

Тема 8. Планування виховної роботи

Планування виховної роботи як усвідомлене цілеспрямоване передбачення динаміки виховного процесу. Професіограма класного керівника. Види, структура, форма планів з виховної роботи.

Тема 9. Методика організації класної години

Класна година як форма організації виховної роботи. Особливості планування класних годин. Функції класної години. Форми проведення класної години: традиційні та інноваційні. Методика підготовки до проведення класної години.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Загальна характеристика мети та сучасних проблем виховання		2	2			8
Тема 2. Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі		2	2			8
Тема 3. Характеристика основних напрямів змісту виховання		3	4			8
Тема 4. Методи і прийоми виховання		4	4			8
Тема 5. Форми організації виховного процесу		3	2			8
Тема 6. Методика педагогічного впливу		2	2			8
Тема 7. Роль класного керівника у системі виховання у сучасній українській школі		2	2			8
Тема 8. Планування виховної роботи		4	2			8
Тема 9. Методика організації класної години		2	4			8
<i>Всього</i>	120	24	24			72

4. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість
з/п		Годин
1	Загальна характеристика мети та проблем шкільного виховання	2
2	Значення культури педагогічного спілкування у виховному процесі	2
3	Основні напрями виховання. Організаційні форми виховної роботи	4
4	Методи виховання	4
5	Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості	2
6	Виховна робота з педагогічно занедбаними дітьми. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні молоді	2
7	Виховання учнівського колективу	2
8	Планування виховної роботи адміністрацією закладу освіти та класним керівником	2
9	Методика організації класної години	2
10	Форми і методи позаурочної виховної роботи	2

	<i>Разом</i>	24
--	--------------	----

5. Завдання для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювати нормативна база з питань виховної роботи	2
2	Ознайомитися з «Положення про організацію виховної роботи закладі освіти»	2
3	Дослідити виховний захід як основну форму організації позакласної виховної роботи з учнями	2
4	Дослідити особливості і структурні елементи підготовки і проведення виховного заходу зі школярами.	2
5	Опрацювати тему «Розумове виховання»	4
6	Опрацювати тему «Моральне виховання учнів»	4
7	Опрацювати тему «Естетичне виховання»	4
8	Трудове виховання учнів	4
9	Фізичне виховання	4
10	Опрацювати тему «Громадянське виховання учнів»	4
11	Опрацювати тему «Екологічне виховання учнів»	4
12	Ознайомитися із методичними рекомендаціями організації роботи класного керівника	4
13	Опрацювати тему «Методика організації, проведення та аналізу виховних заходів»	4
14	Дослідити педагогічну майстерність та її складові	4
15	Ознайомитися з інноваційними технології організації виховної роботи	4
16	Опрацювати педагогічні вимоги до виховного процесу у шкільному колективі	4
17	Опрацювати тему «Діяльність класного керівника по координації виховного впливу та дії на учня»	4
18	Проаналізувати головні напрями роботи з батьками	4
19	Дослідити шляхи підвищення ефективності процесу виховання	4
20	Дослідити інноваційні технології виховної роботи в зарубіжних країнах	4
	<i>Разом</i>	72

6. Методи навчання

- словесні (бесіда, розповідь, лекція);
- наочні (спостереження, демонстрування);
- практичні (виконання вправ та завдань);
- проблемно-пошукові (самостійна робота, розв'язання проблемних завдань, аргументування, проблемне викладання);
- методи за логікою руху змісту навчального матеріалу (дедуктивні, індуктивні).

7. Методи контролю

- опитування;
- усний індивідуальний і фронтальний контроль;
- письмовий індивідуальний і фронтальний контроль;
- контрольньо-корекційна бесіда;
- виконання комплексних контрольних завдань;
- взаємоконтроль;
- тестування;
- самоконтроль

8. Розподіл балів, які отримують студенти

	Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Залік	Сума	
Розділ 1									Контрол ьна робота, передбач .навчальним планом	Індивіду альне завдання			Разом
T 1	T 2	T 3	T4	T 5	T 6	T7	T8	T 9					
5	5	5	5	5	5	5	5	10	10	60	40	100	

T1, T2 ... – теми

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання практичних робіт (всі роботи по 5 балів):

- 0 балів – робота не виконана;
- 1 бал – виконана частково, у тезовій формі, знання фрагментарні і поверхові;
- 1-2 бали – завдання виконані частково, містять суттєві помилки, знання поверхові, висновки не аргументовані;
- 3-4 бали – завдання виконані повністю, містять несуттєві недоліки, рівень знань достатній;
- 5 балів – захист роботи на високому рівні

Контрольна робота – 10 балів:

- Теоретичні питання – 7,5 бали
- Практичне завдання – 2,5 бали

Залік – 40 балів

- Теоретичні питання – 30 балів
- Практичне завдання – 10 балів

9. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Анненкова І. П. Методика виховної роботи : Курс лекцій. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – О.: Астропринт, 2005.– 142 с.
2. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Академвидав, 2009. – 246 с.
3. Білецька І. Вирішення моральних завдань як метод виховання цінності іншої людини / І. Білецька // Рідна школа. – 2005. – №1. – С. 15-20.
4. Бондар Л. Виховання моральних цінностей у школярів / Л. Бондар // Початкова школа. – 2000. – №12. – С. 45-48.
5. Друзь З. В. Хрестоматія з методики виховання особистості: Настільна робоча книга: У 3-х тт. - Т. 1: Загальні питання теорії і методики виховання особистості у контексті кредитно-модульної системи підготовки фахівця : Навч.-метод. видання / З. В. Друзь. – Київ, 2008. – 656 с.
6. Іова В. Інноваційні методи виховання : навч.-метод. посіб. / В. Іова, Л. Красномовець. – Кам'янець-Подільський, 2009. – 272 с.
7. Класному керівнику. 1000 важливих дрібниць / упоряд. Л. Шелестова, Н. Чиренко. – К. : Шк. світ, 2010. – 128 с.
8. Коберник І. Моральне виховання: традиції, проблеми, інновації / І. Коберник // Рідна школа. – 2002. – №5. – С. 42-44.
9. Концепція національного виховання (Схвалена Всеукраїнською радою працівників освіти 30 червня 1994 року) // Рідна школа, 1995. – № 6. – С. 3-8.
10. Кацинська Л. П. Виховний процес в сучасній школі : методичний посібник / Л. П. Кацинська. – Рівне, 1997. – 159 с.
11. Лізинський В. М. Практичне виховання в школі / В. М. Лізинський. – Х : «Ранок», 2008. – 320 с.
12. Мельничук С. Г. Педагогіка (Теорія виховання) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Г. Мельничук – К. : Слово, 2012. – 285 с.
13. Методика виховної роботи : навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича; [уклад. Давидович В. Л., Давидович М. Ф.] – Чернівці: Рута, 2007.– 302 с.
14. Методичне забезпечення виховної роботи в школі // Завуч. – 2001. – №4(82) – С. 3-4.
15. Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних

- закладів України: Програма / ред. І. Д. Бех. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. – 80 с.
16. Педагогіка: баз. підруч. для студ. вищ. навч. закладів III-IV рівнів акредитації / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка; худож.-оформлювач В. М. Карасик. – Харків : Фоліо, 2015. – 572 с.
17. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей - <https://ipv.org.ua/prohrama-novaukrainska-shkola/>
18. Самошкіна Н. В. Навчальні ігри з педагогіки / Самошкіна Н. В. : навчальний посібник до практичних занять. – Харків, 2011. – 188 с.
19. Сорока Г. І. Організація виховної роботи : планування, аналіз, методичне забезпечення / Г. І. Сорока. – Х. : Основа, 2005. – 128 с.
20. Холковська І. Л. Методика виховної роботи: практикум / І. Л. Холковська Вінниця : Нілан ЛТД, 2016. – 208 с.
21. Школа класного керівника/ Упоряд. М. Голубенко. – К., Шкіл. світ, 2005. – 128 с.
22. Ягупов В. В. Педагогіка / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

Допоміжна література:

1. Андрощук І. В. Методика виховної роботи : навч. посібник / І. В. Андрощук, І. П. Андрощук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ-Чернівці : «Букрек», 2018. 296 с.
3. Делінгевич Л. В. Педагогічні засади мистецтва виховання. – Кіровоград: ЦентральноУкраїнське видавництво 2013. – 251 с.
4. Дубина М. І. Виховання патріотизму в учнів та студентської молоді / М. І. Дубина, Ю. Д. Руденко; АН вищ. освіти України. – К.: Експрес-Поліграф, 2010. – 403 с.
5. Зміст, форми і методи формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій в закладах загальної середньої освіти: метод. рек. / за заг. ред. Кириченко В. І. – КиївКропивницький : видво «Імекс-ЛТД». 96 с.
6. Журба К. І. Виховання духовної культури у підлітків: Методичні рекомендації. – К.: ТОВ «Інфодрук», 2004.– 166 с.
7. Онищенко Н. П. Методика виховної роботи : за кредитно-модул. системою організації навчання: [навч. посіб.]. Переяслав-Хмельницький, 2009. – 282 с.
8. Кириченко В. І. Педагогіка, спрямована у майбутнє (до 100-річчя з дня народження В. О. Сухомлинського). Практико-орієнтований посібник. Автори-упорядники В. І. Кириченко, Г.Г. Ковганич. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 118 с.
9. Коберник О. М. Інноваційні технології навчання та виховання : навч. посіб. / О.М. Коберник, О.В. Бялик. – Умань: Жовтий, 2010.– 208 с.
10. Кондрашова Л. В. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник / Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьева, Н. І. Зеленкова [Електронний ресурс] Режим доступу : http://kdpu.edu.ua/download/kaf_pedagog/file_pedagog/met_vix_rob.pdf.
11. Лаппо В. В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах: : навч. посіб. / Віолетта Валеріївна Лаппо. – Івано-Франківськ: НАІР, 2012.– 300 с.

- 12.Робуль О. М. Технологія виховної діяльності : Навч.-метод. посіб. / Робуль О. М., Семергей Н. В.; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – 166 с.
- 13.Садкіна В. І. (2016). Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. Харків : Вид. група «Основа».
- 14.Формування просоціальної поведінки учнів в умовах превентивного виховного середовища загальноосвітнього навчального закладу : монографія / Кириченко В. І., Єжова О. О., Нечерда В. Б., Тарасова Т. В., Демянчук О. Л. Терно-Граф, 2016. 244 с.
- 15.Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [Ред. Н. В. Леонова] – К.: Вища школа, 2004. – 206 с.